
PETER B. GOLDEN, *Khazar Studies (An Historico-Philological Inquiry into the Origins of the Khazars)*, Akademiai Kiado, Budapest 1980, 2 cild (A IV/5432)

Hazarlar yakın zamanlara kadar bağımsız bir araştırma konusu olmaktan çok, Rus, Bizans, Macar tarihçilerinin ilgi alanı içinde araştırılmıştır. Bunlardan Artamanov Hazarlar üzerinde ilk bağımsız etüde yönelenlerdendir. Gene proto-macar tarihi için bu dala yönelen Gyula Neméth de Hazarlar üzerindeki bilgilere önemli katkıda bulunan bir araştırmacıdır. Zajancowski'nin 1947 de Hazarlar üzerine neşrettiği etüd, Sovyet filologlarından sonra yeni bir dönemin başlangıcı sayılır. Golden, Hazarların menşei üzerindeki bazı tartışmalara girdikten sonra (Sabir, Avar, Hun) gibi elemanların kısa değerlendirmesini yapıyor ve hiç değilse yönetici grubun Köktürklerden geldiğini söyleyerek devam ediyor. I. cilt ikinci bölümde Hazarların kökeni hakkındaki kurumlara değinen yazar, Hazar hanlığının 630 da başlayan tarihine giriyor. Hazar kaynaklarının azlığı dolayısıyla bu konu Latin, Bizans, Gürcü, Arab, Fars, İbrani kaynaklarından etüd edilmektedir. Yazar, tezini etimolojik notlar ve karşılaştırmalı tarihi filolojik verilerle destekliyor. 252 adet tıpkı basım orijinal vesika ikinci ciltde toplanmıştır. Bunlar muhtelif arşiv ve kütüphanelerde yer almaktadır.

Hazarlar ilk ortaçağlarda, Maveraunnehr ve Kafkasya tarihinde önemli rol oynayan bir kavimdir. Musevi dinini kabul eden bu kavim, eski slav ve macar tarihi için de önemli bir tarih kesitini meydana getirmektedirler.

III. bölümde, Hazarların toplumsal kurumları, ticaret ve kültürleri ele alınmakta ayrıca ortaçağlar boyunca güney Rusya'da yaşayan kavimler üzerinde de

durulmaktadır. IV. bölümde Hazar isimlerinin etimolojisi üzerinde tahliller yer almaktadır.
